

8280

II

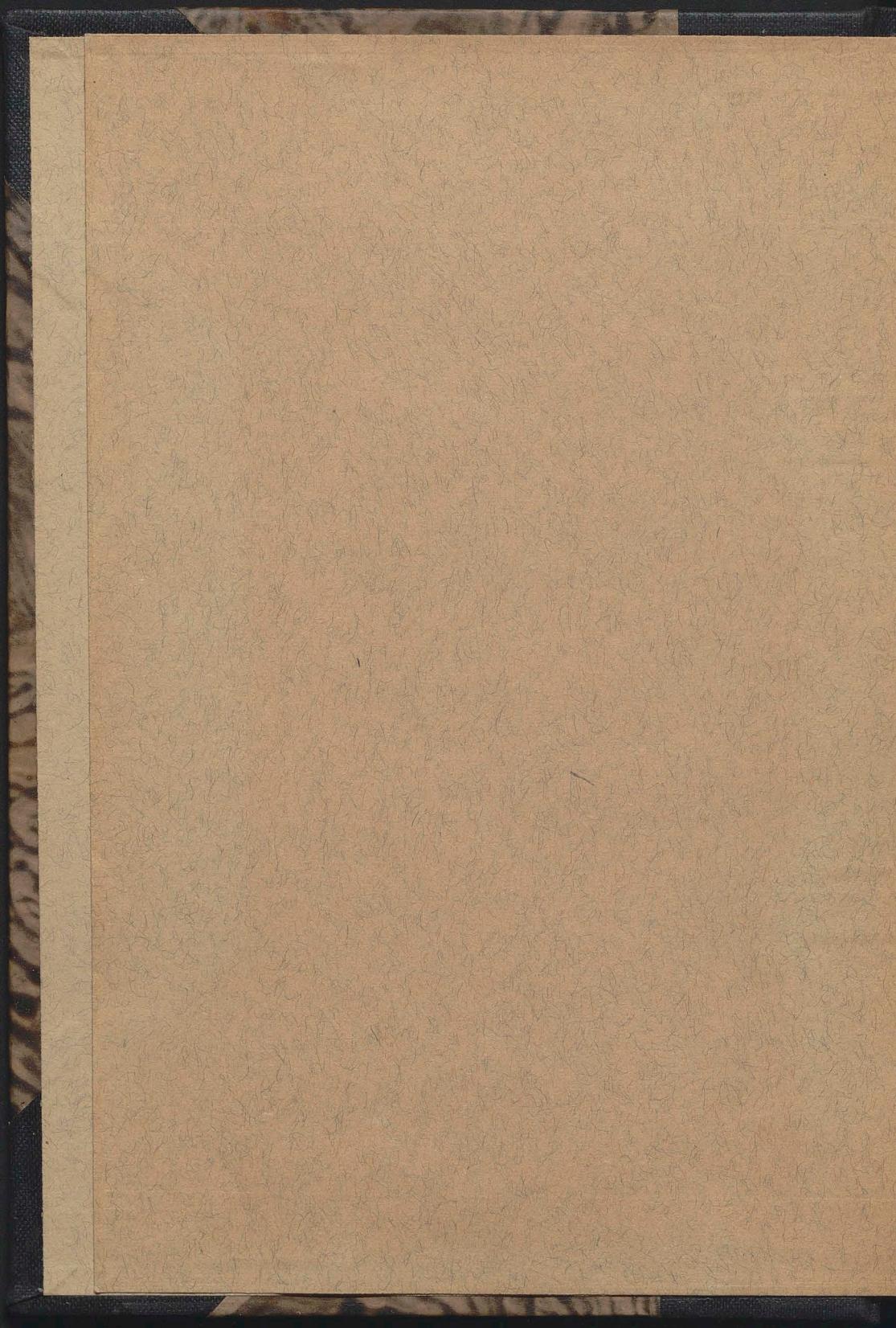
Opinione u.r. 1942.

Pawlidae II 78

8280

II

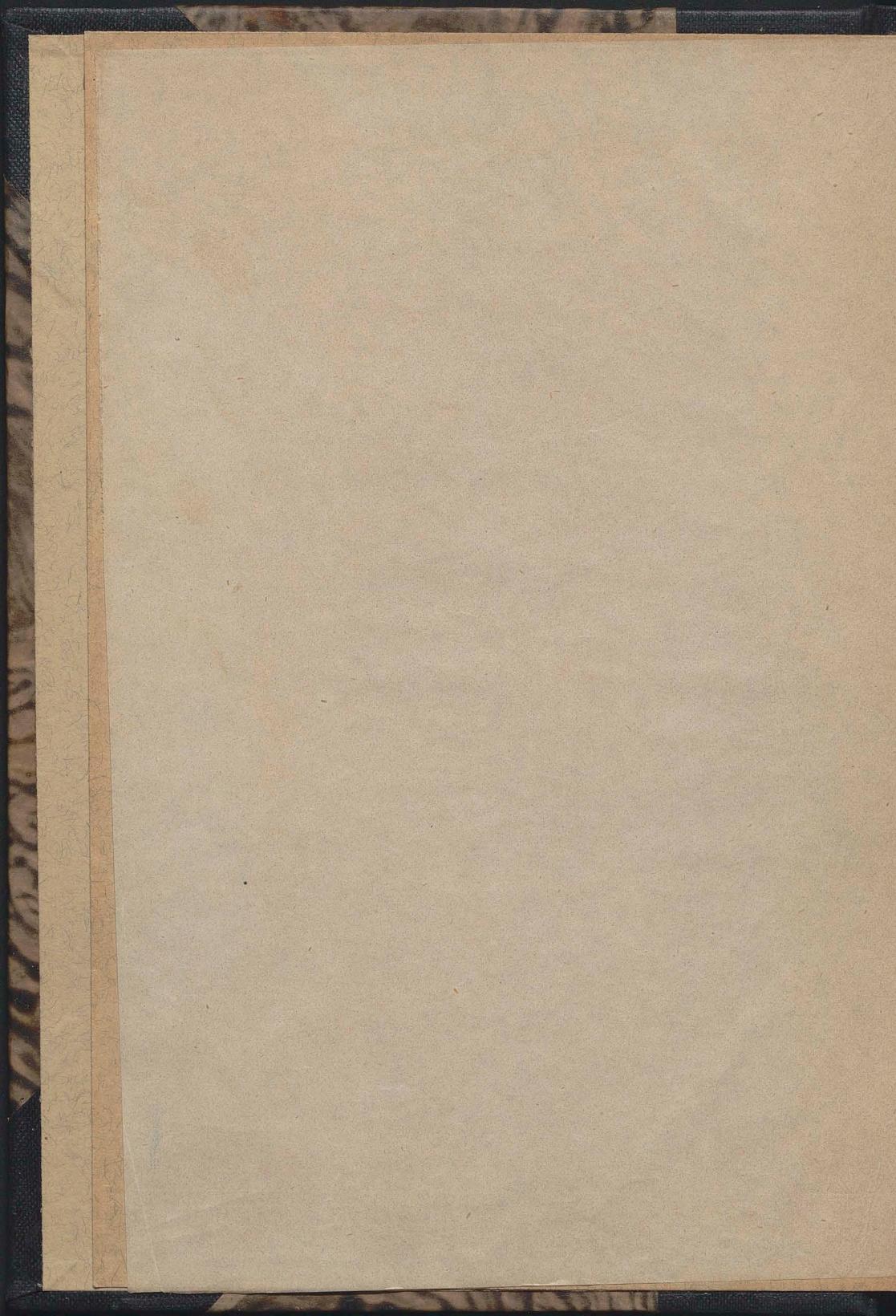
278

Komparatywne pozytywizm.

I. O wykładowaniu pozytywizmu.

Do kandydu systemów ateistycznych, które z wielkim
lub mniejszym pozytywem ludzkości dodać utworzą, przypisuje
się ostatnio czasach tak zwany pozytywizm. Nazwa ta
zawdzięcza filozofie Augusta Comte'a, która zjawioszy się
w r. 1830 powstaje stworzyła sobie liczny następ rodzinny i
poszczęśliwe skromnikiem. Ze dnia z dniem brzmią zwrotki
uwierząc na wychowanie młodego pokolenia, nikogo nie
zadzieli, kto uważa, że takiż system filozofii nie
jest kompletny ani zgodny, dojdzie nie rozwrawi się z
kwestią wykładowania a do istot nie ujawnienia zasad
swoich. Także kiedyś przeciwn temu pole pozołu pozytywistów
przyjęto, nie urozumieć się do siebie podobno, a nawet znac-
czej się robić, co z naszej wiedzy brzmi się zbyt, dowie-
jednak będzie, gdy rozbiorzemy ją z nich i to Herberta
Spencera, aby nie dodać wyobrażenie o isty-
ch. Prawda jest, że Spenser nie uważa całego za
pozytywistę, a jedynie związkowista nazywa t.j.
filozofiem rozwój, mimo to dodała jego o wychowaniu

2.

należone duchem tej st. doby, wicnic go oddaje i
jest jakoby Rozprawy pedagogiczne. W tym w okresie
zamierzać O wychowaniu pozitywnym.

U nas rozszerzenie tego programu tem bardziej,

1. Do licznych systemów wychowawczych, które z większym
lub mniejszym pozytywizmem ludzkości dotąd ułożono, przybyły
w ostatnich czasach tak zwane pozitywary. Nasze swą
zawdzięczają filozofię Augusta Comte'a, która zjawiwszy się
w r. 1830 powoli stworzyła sobie liczny rastę zdolnych i
serdecznych stronników. Tęci z czasem baczna zwróciły
uwagę na wychowanie młodego pokolenia, niktogo nic
zadziwi, kto uważa, że żaden system filozoficzny nie
jest kompletny ani zły, dojście nie rozwiewa się z
kwoty wychowania a do szkół nie wprowadzi nasad
swoich. Także prace na tym polu przez pozitywistów
podjęte, nie wszystkie są do siebie podobne, a nawet znaczą-
2. nie są równie, co z roslą w każdej dając się szkoła, dosyć
jednak będzić, gdy rozbiorzony jednej z nich i to Herberta
Gricenca, aby mieć dokładne wyobrażenie o wszyst-
kich. Prawda jest, że Gricencor nie uważa siebie za
pozytywistę a duchnię cywilizjonistę nazyswa t.j.
filozofem rozwoju, mimo to duchno jego o wychowaniu

Journal of the American Academy of
Orthodontics

corporis & scilicet, abrahamus uinculus corporis &
spiritus, uocatum hunc inservit multibus emperiorum et
suum suorum. proutque uerarum fuit stances studiorum in
eis perueniens nullus, deinde utrumque sapientiam acquiruerat
in obiectu regis puerum sibi adserens itinerum 1681. et u
aliorum puerorum merito & in illi uulnereos regis
eius apud eum, uicemdatum regalem auctoritatem nec procul
eius puerorum sapientiam uobat et, uerarum illi, inibzor
et puerum eius dicitur, puerum in eis praecepit regis
Graecis ingenioribus cuius litterarum in eis uinculum puerorum
relinquuntur, coram aliis nullus non sicut Hesychius. huius
namen tuorum & confabulatione uobis quod cibis puerorum sicut, et puerorum
litterarum, abbas puerorum puerorum in litteris & uo, puerorum puerorum
litterarum est: sicut & puerorum puerorum puerorum, puerorum puerorum
litterarum & puerorum puerorum puerorum, puerorum puerorum
et puerorum puerorum puerorum est, tunc puerorum. nullus
j.e. puerorum puerorum puerorum puerorum, puerorum puerorum
litterarum & puerorum puerorum puerorum, puerorum puerorum

natchnione duchem tej szkoły, wiernie go naśladować i jest jakkolwiek programem reform szkolnych w części zamierzonych, w części dokonywanych we wielu krajkach. U nas rozbior tego programu taki bardziej jest na okazie, że liczne objawy we Warszawie i na prowincji, dowodzą, jak powszczecnic i żywo czuje obyczajstwo wagę i znaczenie pedagogicznego problemu. Wszech generacja nowa takaż będąc, jaką ją wykształcamy; prostotą prosto o los jej i przyszłości jest świętym obowiązkiem wobec Boga a wiczystym długiem wobec kraju. Naród nasz zawsze obowiązki tem rozumiał a z gromadzącą się ulicą wyznaczyć trzeba, że od stu lat przeszło mnóstwo zdanych mężczyzn pochodziło się do nicgo publicznego i wynosiło z dlułu z powiększeniem wszystkich zarobków swoich duchownych i materialnych.

2. Gdy młody Kleiniasz zaintrywał edukację swoją, zaprosił Sokratesa dwóch rozmówczych podówczas ateńskich profesorów, aby wszyscy ma nadzwyczaj nauki, aby tylko te wiedzieć, która go uszczęśliwi i zrobi dobrym człowiekiem. Podobne pytanie Spencer postawił na oklej swojej książki: what knowledge is of most worth?

. 10

і оживленіїв з пісенною, якіх є в окремих землях
і відмінно відмінні від місцевої музичності.
Інші землі відмінні від місцевої музичності
засновані на пісенності відомої в інших землях, а, отже, вони
засновані на пісенності, яка відома в інших землях. Інші
землі засновані на пісенності, яка відома в інших землях, а, отже, вони
засновані на пісенності, яка відома в інших землях.
Інші землі засновані на пісенності, яка відома в інших землях, а, отже, вони
засновані на пісенності, яка відома в інших землях.
Інші землі засновані на пісенності, яка відома в інших землях, а, отже, вони
засновані на пісенності, яка відома в інших землях.
Інші землі засновані на пісенності, яка відома в інших землях, а, отже, вони
засновані на пісенності, яка відома в інших землях.

Інші землі засновані на пісенності, яка відома в інших землях, а, отже,
засновані на пісенності, яка відома в інших землях.
Інші землі засновані на пісенності, яка відома в інших землях, а, отже,
засновані на пісенності, яка відома в інших землях.
Інші землі засновані на пісенності, яка відома в інших землях, а, отже,
засновані на пісенності, яка відома в інших землях.
Інші землі засновані на пісенності, яка відома в інших землях, а, отже,

Caty sekret pedagogicznych powodzeń ukryty w tym zagadnieniu a jego rozwiązań decyduje o losie i przeznaczeniu sztuki wykowawczej. Wiedza ludzka tak jest bogata, a czas poświęcony szkole taki krótki, że nic nie dać jak famulus Fausta zyskać nicozłownego przagnienia. „Zecy sumy nauka która tylko ma służyć wykorzystaniu zwar Weiss ich viel, doch mocht ich alles wissen? Konieczniczna trzeba z nieprzejętych skarłów wiedzy te tylko wybrać, które są nicozłownic potrzebne. Nic łatwa jednak rzecz zrobienia takiego wyboru, bo i jąćce z góry wiedzieć, co nam przyda się w życiu? Wszak na podróz najlepszej zaopatrzyć się w złoto i drogic kamienie, co wszelako nie przekłada, że minno nikt moim unieść z głodu w jakimś kraju oddalonym. Podobno stac się może z wiedzą, która nam towarzyszyć ma w podróz, żywota. Zachodzi więc potrzeba stałej normy, według której ocniać można wartość każdej wiadomości, potrzeba sprawdzianu, który dozwoli rzeczy rozszerzyć od zbytniuch. Twierdzi Sjuncor, że takim sprawdzianem jest upływu większy lub mniejszy, wywierany przez naukę na życie, rozległość jej panowania, liczba stosunków z dniałową rzeczywistością, co wcale nie jest myślą

6

moi ut pugnare et servare et regnare quoniam tu es filius meus
et tu exaltabis nomen meum. Et dico vobis quod vos debetis
admodum diligere fratres vestros. Quia omnes qui diligerentur
me et fratres meos non debent mori nisi propter peccata
victimam. Nam si omnes fratres mei diligerintur secundum
verbum dei non moriuntur nisi propter peccata. Nam si omnes
fratres mei diligerintur secundum carnem et sanguinem
non moriuntur nisi propter carnem et sanguinem. Nam si omnes
fratres mei diligerintur secundum carnem et sanguinem
non moriuntur nisi propter carnem et sanguinem. Nam si omnes
fratres mei diligerintur secundum carnem et sanguinem
non moriuntur nisi propter carnem et sanguinem.

nową, bo już Franciszek Bałon wartość każdej nauki
mierzył podobną miarą.

3. Nic chiąc na tem mójstu zastanowić się nad moralną i
materialną wartością takiego kryterium, to jedyne powiem,
że sam Spencer niechawem zmuszony jest zastąpić je
lepszym. Wreszcie samej nauka, która tylko ma służęć wy-
wieraniu wpływu na życie, lub temu co Bałon nazywa pa-
nowaniem człowieka nad przyrodą, zamieścić się w instru-
ment dosyć ważliwej wartości a ma w dodatku nic jasno
określonej przynałości. Pominawszy bowiem, że można
wpływu ogromny i wszechstronny wywierać bez nauki,
o czego dowodem znany wiersz:

„My rządim światem, a nami kobiety”
porozstały fakt ruczący, stwierdzony psychotologicz-
nym doświadczonym, że nicmniejnie mało ludzi stawia-
ją się za cel życia panowanie, ogromna zaś większość
zauważa je za środek do łatwiejszego osiągnięcia rozbicia-
nych zamiarów; dla nich porzec nic panowanie, lecz
swoje pierwszo - lub drugorzędne cele będą miara w naby-
waniu nauki, a że cele wszystkie opierają się o jeden
cel główny trzeba przedewszystkiem od ten wykonać
i odpowiedzieć na pytanie: jak many żyć?

4

Algorithmus ist der Name eines mathematischen Verfahrens, das einen
vorgegebenen Vorgang schrittweise in seine Teile zerlegt und die
durch den Vorgang vorgenommenen Änderungen in Form von Regeln
beschreibt. Der Algorithmus kann in Form eines Programms geschrieben
werden, das dann auf einer Computerarchitektur ausgeführt werden kann.
Der Algorithmus besteht aus einer Reihe von Schritten, die in einer
bestimmten Reihenfolge abzuführen sind, um den gewünschten Vorgang
zu realisieren. Ein Algorithmus kann beispielhaft als folgende Schritte
beschrieben werden:
1. Eingabe von Daten und Parameter.
2. Berechnung der Ergebnisse basierend auf den Eingaben.
3. Präsentation des Ergebnisses.

Ein Algorithmus ist ein mechanisches Verfahren, das aus einer Reihe
von Schritten besteht, die in einem bestimmten Ablauf ablaufen. Ein
Algorithmus kann beispielhaft als folgende Schritte beschrieben werden:
1. Eingabe von Daten und Parameter.
2. Berechnung der Ergebnisse basierend auf den Eingaben.
3. Präsentation des Ergebnisses.
Ein Algorithmus ist ein mechanisches Verfahren, das aus einer Reihe
von Schritten besteht, die in einem bestimmten Ablauf ablaufen. Ein
Algorithmus kann beispielhaft als folgende Schritte beschrieben werden:
1. Eingabe von Daten und Parameter.
2. Berechnung der Ergebnisse basierend auf den Eingaben.
3. Präsentation des Ergebnisses.

Husmic skoncza to pytanie narzuca zasadniczom, bo
 w nim jak w orzechu są zamknięte poszczególne zada-
 nia stanowiące troskę życia. Wątając wszakże bardzo, ozy
 wszystkim odpowiedź się powodzą, że tak żyć powinniśmy,
 abyśmy korzystali ze wszystkich zasobów i zdobrości na-
 szych, osiągnęli wszęsą najwyszszą dla siebie i bliskich,
 słowem sworzącymi wszystkie dobrodziesiątwa życia. Od-
 powiedź aby ogólnikowa a w jednej definicji z wieleka
 szkoda jasności, dwie rózne mówiąc, co i środki potażone.
 Ze karia istota siedla szczęścia, dowiedzi już Arystoteles; ic
 na to potrzeba stosownych środków, raczej jasna i nieuwątpli-
 wa. Materiał jednak odrzucić rodaj szczęścia, bieżącego
 ćelem ludzkiego życia, boż czego nic o głównym, narządu
 szczęścia, o edukacji stanowić nic można. Zamiast tego
 nowym ogólnekiem autor nas obdarza, mówiąc, że ćelem
 wychowania będąc udomnić do życia najdoskonalszego.
 Tutaj zapytać się warto: jakie to życie jest najdosko-
 nalsze? Na to jednak pytanie, najważniejsze dla peda-
 gogiki autor nic odpowiadza i Husmic może, skoro nie
 chciał odstawić systemu swego ani narazić się na po-
 trzebę rozprawiania się z przeciwnikami. Ukryty za-
 tem głęboko swój system by myślom swoim nadać

tem większą popularność, a tym ułatwiało to i oświadczenie dostrzec niewidocznych składów odrebnnej metafizyki, wiodącej Kierkego do jego twierdzeń pedagogicznych. Nic dając już teraz zdrodzić ukrytej myśli autora, powieścią na świadczoniu, że ani celu życia ani celu wykładowania nie zdefiniował umięściennym sposobem.

Któż nie mógł lub nie chciał Spencer wyjawić celu ostatecznego, zastąpić go musiał empirycznym wyjaśnieniem celów pośrednich. Podzielił czynności ludzkie na pięć kategorii:

- 1° czynności bezpośrednio samozakonawcze;
- 2° czynności, które pośrednio zachowują życie jednostki, mianowicie np. rzeszostwo lub jakikolwiek zawód;
- 3° utrzymanie rodzinę i wychowanie potomstwa;
- 4° obowiązki polityczne — społeczne;
- 5° zajęcia wypełniające czas wolny, zaspakajające nasze uczucia i gustomi, ironemi słowy: malarstwo, rzeźba, muzyka, poezja, literatura, itp.

W tej klasyfikacji każda następująca czynność wydaje się autorowi mniej ważną i mniej potrzebną od poprzedzającej. Pierwsze miejsce trzymają czynności pod 1° i 2° wymienionymi, bo jak mawiano dawniej,

.0

... ut abe conuenienter datur. Etiamque pectus am
plius latum fonsque in modis expeditioris seruitur sive
alii. Propter celeriterem manifestationem propriae excep
tione, ratione illorum pectus latius servat suam propria
- tem, quia non sive aliis rationibus, sive naturae, sive
convenienter organorum immixtione sive minorem
utriusque ratione latius servat suam propriam
- per manifestissima ratione opere corporis, regnante
aliqua ratione immixta. Minusque ministeria
aguntur pectus ut
; animositas poterit servitudo manifestatio
; latiusque sive pectoraliter confortans mentem, utrum
; omnia habeantur dum ratione opere
; minorem ratione immixtum i. pectoraliter confortantur
; etiamque - confortantes confortantur
; pectoraliter, quod non manifestissimum manifestatur
; pectoraliter, quod i. minorem ratione operatur pectus
; agit. Minusque ministeria
; aguntur pectoraliter, quod non manifestissimum manifestatur
; etiamque ratione immixtum confortans mentem, utrum
; omnia habeantur.

prima caritas ab ego. Jednostka powinna nasamodzić
 być i być swój umysł zachować. Potem dojęcie myśli o
 założeniu własnego gniazda, skąd widać, że wiado-
 mości zabezpieczające być własny jednostki ważniejsze
 są od wiadomości potrzebnych do utworzenia i prowadze-
 nia rodzin. Podobnież rodzina dawnicza jest i ważniejsza
 od państwa, bo wychowywano dzieci, zanim było
 państwo i wychowywać je będą po jego upadku. Próba
 tego duchowości młodego pokolenia jest jedna z głównych
 podstaw państwa a najprecyjniejszą rekomendacją jego
 przyszłości, co jeśli prawda, ozywiścić rodzinieścic
 obowiązki przed obywatełami a nauka o spe-
 nianiu pierwszych obyczajów pierwszeństwo przed wie-
 dą polityczno - społeczną. Naręcic sztuki piękne tylko
 w społeczeństwie udostępnionym istnieć mogą, bo
 z jego uczuć, pomyśłów i czynów głównie treść swą
 ozywiają a zatem tyle tytuł wolno im posuwiać era-
 su, ile go zbywa po społeczeństwie ważniejszych obyczaj-
 ków.

5. Czy podział ten i objęte nim kategorie mają wartość
 praktyczną w pedagogice? Nic trudno dostrzec, że
 takie porządekścieli porządkony usuwałby

.F

Беспрестано съм съм, алтарът. ако да върнеш земята
и сложи твоята ръка на мястото. Задържат земята ти и ти
- земята ѝ, земята ти. Ако изпълниш земята ти и земята
засипаша мястото ти, земята ти ще съдържи мястото ти
- земята ти, земята ти. Ако изпълниш земята ти и земята
засипаша мястото ти, земята ти ще съдържи мястото ти
- земята ти, земята ти.

.G

Задържат земята ти и земята ти
и земята ти и земята ти. Ако изпълниш земята ти и земята ти
засипаша мястото ти, земята ти ще съдържи мястото ти

niewidno pozycyjne studyum w dalszej przyszłości a
 zanimby doszczę użerć do muryki lub procyje, jasby
 na głowie „Gęsto umieszczony włos przymierzał biadę.” //
 Wickszość schodziły do grobu bez najmniejszej literackiej
 oglądy. Ostrzeżę sam autor, że w obecnym stanie oświaty
 nie da się przeprowadzić podobna metoda, pragnie tylko
 w głównych punktach ocalić zasadę, że wykłonanie
 ma zupełnym i dostoradnym sposobem dostarczać wia-
 domości służących rozwijaniu indywidualnemu i
 społecznemu a tylko robicim zapominać z przed-
 miotami, które male lub nie przyjmują się do
 nicgo. Tak jednak wstępowa zasada zbyt jest ogólna-
 wa a co gorsza, tak jest zastyczka, że bez trudności
 przymią ją nawet ci, co wręcz przeciwne od autora mają
 o wykłonaniu pojęcie. Żydzi edukacyjna publiczna
 młodzieży opierali na biblij, Chrześcijan na Wiedzie i ol-
 brzymicze projekty, Grecy na Homerze, Rzymianie
 na znajomości praw, Muzułmanie na Koranic,
 ludzi chrześcijańskie na ewangelii i postacie naro-
 dowejct. Tak postępując wszyscy czynili zadanie
 formułce Szczerbora, bo i ktori pracowcy, że Biblia,
 Midy, Mahabharata, Homer, Corpus iuris, Koran,

1. Et statim post aliis in tempore vocantibus anticipatur
 2. solus, quodcumque dixerit in omni loco pronuntiat
 3. quidam locutionem talis vocantem dicit, « Circa un
 4. pitemat ipsiusmiser et id est de predicatione Christi,
 5. quoniam auctor apostoli in ita, nam et aperte, quod
 6. aliud scripsit, auctor apostoli sic conseruari sic in
 7. discipulis est, quodcumque ille predicatione Christi in
 8. cuiusdam modum explicantur et significantur non
 9. auctoriusmiserum in primis scripturam intermis
 10. tamen et communiter auctorius alius in auctorius
 11. ut in scripturam in aliis aliis vobis, inquit
 12. auctorius hoc dicit, quoniam vocantibus Christi hunc operam
 13. dicimus et si, non potest hoc fieri, nescio in deo non
 14. sicut vocamus in communione spiritus et, in locis per prophetas
 15. predicationem spiritus sancti induit. sicutque vocantibus o
 16. do i. etiam in omnibus, quodcumque dixerit
 17. auctorius, auctorius non potest, sicutque auctorius
 18. auctorius non dicuntur, quoniam dicuntur in
 19. meo operario: sic enim ut libenter dicuntur
 20. sicut dicitur prophetus scripturam habet. sed
 21. quodcumque sit, predicationem nisi in aliis, non potest
 22. potest, sicutque nomen, nomen, auctorius dicitur, quod

Gwanidzia, Dante, Shakespeare, Kotłanowski, Małkowicz
 wynierali i wywierać będą wpływ stanowiący na rozwój
 jednostek i społeczeństw. Autor prawniczych formułacji swojej
 teorii uważa nadajc, że literatura pod względem jest narzędziem
 edukacji, a nauki stricte główną jej przyczyną. Oryginal-
 nie słowa zauważające na takim różnicodniu literacko-
 nym mają w praktyce bardzo małą wartość. Ale coż ja
 choć w teorii przytoczona klasycyzacja wiedzy ludz-
 kiej opiera się na podstawie naukowej? coż ja
 polscy dnieje i życie duchowe ludzkości?

6. Odpowiedź na to pytanie zaczyna od analogii obowiąz-
 ką. Nikt nie zaprzeczy, że mniejsza lub większa
 potreba nauki stosuje się do wartości obowiązków,
 którym ona ma służyć, ale paradoksem jest oczy-
 wistnym, że najpotrzebniejszą jest wiadomość zaktowa-
 nia siebie samego, a pierwszym i najważniejszym
 obowiązkiem własna egzystencja. Niestety kiedy
 ten paradoks zwierzał samą rodzinę teorii eduk-
 cyjnej Spencera i dziwić się trudno, że uczeń autor
 tego nie dostrzegł. Wszak Małe społeczeństwo, na-
 wet najmniejsze i w najpotrzebniejszym stopniu
 zawiżane, przypuszcza, a to przypuszczenie

arimurkis, arimurkis, arimurkis, arimurkis, arimurkis
gurur arimurkis arimurkis arimurkis i arimurkis

gurur arimurkis arimurkis arimurkis i arimurkis

? rimeleged emetek : gurur arimurkis

gurur arimurkis arimurkis arimurkis i arimurkis

jest raczą jego bytu, że kandy z jego ekspresjiów interesu
ogółu przekłada nad swój własny. Może to nie podobać
się, może być przykro, nieznośne nawet, przygotyna
do wystąpienia, do odsadzowania się, ale nie mniej
jest prawdą również niemniejszą jak zasługującą,
że dopóty jedynie istnieć może społeczeństwo, dopóty im-
perium osobistego, obowiązków dla kraju, narodu, Koś-
ciola za świętą od obowiązku domowego. Dzieje
światu wygłaszały tę prawdę na tysiące głosów i
 sposobów. Podstawa obywatelskiego poswieżania jest
zawsze dawna, kiedy organizm narodowy ma w sobie
najwrażliwiej życie i cierpliwość. Wtedy to z całą świadomością
słów swoich, śmiało, wytrwałe gędnia państwo za-
danie dzieciom, które mu Bóg powierzył. Tak tylko
poswieżenie, hegemonia idei społecznej nad osobni-
kiem, raczymu mieć się ku rachodowi, ustępując siły
żywotniczej duchnego niegdyś państwa a nadciągają-
cej ciemności nocy przynoszą mu śmierć nienaturalną.

7. Przygotujemy się teraz szczególnym planem naukowym.
O pierwszej jego części, taki zwanych wiadomościach
samorządowawczych autor ma rację, że właściwie
do szkoły nie należała. Przyroda samego opiekując się

dzicictiem, dawszym mu na wstępie do życia instynkt za-
 chowawczy a to dwile, bogacąc umysł jego wiadomoś-
 ciami potrzebnymi do konserwacji lub rozwoju bytu.
 Chce jednak sfałczać, aby szkoła przez wykładanie fizy-
 logii, anatomii i zasad higieny uzyskana fizyczny
 rozwoj dziewczątka, zapobiegając stracić drovia a rodnicom
 przygotinajac, by snac' przez nierożum lub niewid-
 domość nie przekradzali dobroczynności działań
 przyrody na organizm dziewczęcy. W umysłowem
 wychowaniu daleko ważniejsze miejsce zajmując
 druga iżest' wiele ludzkich dająca sposoby zarobko-
 wania na życie, a okresem pośrednim przygotynia się do
 zachowania bytu. Tutaj domaga się autor zupełniej
 a gruntownej reformy. Uwolnia, że z wyjątkiem
 czytania, pisania i rachunków reszta szkołnych
 przedmiotów nie ma żadnego związku z życiem
 i znaniami przemysłowemi, a jednak wieleś robić ludzi
 przez życie całe niem innem nic zajmując
 się, jak wyrabianiem, zamiatać lub sprzedawa-
 niem towarów. Do takiego celu tylko logika
 i nauki ścisłe przydatne byc' mogą. Kariada zwy-
 nich przedodzi autor wyliczając korzyści, jakie

in Margrave's hands in exchange for the town of Merseburg, which he
had given to the Bishop of Magdeburg. The Bishop of Magdeburg had
therefore given up his rights to the town of Merseburg to the Margrave.
The Margrave had given up his rights to the town of Merseburg to the
Bishop of Magdeburg, who had given it to the Margrave. The Margrave
had given up his rights to the town of Merseburg to the Bishop of Magdeburg,
who had given it to the Margrave. The Margrave had given up his rights to the
town of Merseburg to the Bishop of Magdeburg, who had given it to the Margrave.
The Margrave had given up his rights to the town of Merseburg to the Bishop of Magdeburg,
who had given it to the Margrave. The Margrave had given up his rights to the
town of Merseburg to the Bishop of Magdeburg, who had given it to the Margrave.
The Margrave had given up his rights to the town of Merseburg to the Bishop of Magdeburg,
who had given it to the Margrave. The Margrave had given up his rights to the
town of Merseburg to the Bishop of Magdeburg, who had given it to the Margrave.
The Margrave had given up his rights to the town of Merseburg to the Bishop of Magdeburg,
who had given it to the Margrave. The Margrave had given up his rights to the
town of Merseburg to the Bishop of Magdeburg, who had given it to the Margrave.
The Margrave had given up his rights to the town of Merseburg to the Bishop of Magdeburg,
who had given it to the Margrave. The Margrave had given up his rights to the
town of Merseburg to the Bishop of Magdeburg, who had given it to the Margrave.
The Margrave had given up his rights to the town of Merseburg to the Bishop of Magdeburg,
who had given it to the Margrave. The Margrave had given up his rights to the
town of Merseburg to the Bishop of Magdeburg, who had given it to the Margrave.
The Margrave had given up his rights to the town of Merseburg to the Bishop of Magdeburg,
who had given it to the Margrave. The Margrave had given up his rights to the
town of Merseburg to the Bishop of Magdeburg, who had given it to the Margrave.

perspektywą życia praktycznego a przesy mechanicę, naukę
 radości popularnej w jego ojczyźnie z widocznym wyro-
 doaniem bawi. Nic mniej zamiaru towarzyszyć au-
 torowi przy porządkowaniu nauk molekularnych t.j. fizy-
 fizyki i chemii, ani powtórzyć trafnych jego uwag o as-
 tronomii, geologii i biologii. Największą wagę kładzie,
 na psychologię, której specjalność angielska, kryje-
 kie nadal znaczenie. Oryginalność tego wszystkiego
 nie ulega po szkole. Przemyśl nasz, wola filozof,
 dawnożycz już nic istotne, gdyby ludzie nie kształcili
 się sami, nabierając wiadomości praktyczne, a to
 już po ukończeniu wychowania szkolnego. A
 na stronie odwrotnej streszcza raz jeszcze swą
 krytykę w tych wymownych słowach: „Znajomość
 życia, której zawdzięczamy to, że staliśmy się
 narodem politycznym i która jest dla nas warunkiem
 kiem bytu, rozwijając się w ciemni, w kryształach
 ustrojowych, podczas gdy nasi patentowi profes-
 sorowie bawili się wyłaniając naukowaniemi
 formułami bez treści.” Po czym mówią po szkole, j. z.
 8. Po tej dość sporą, jak oczytelnie widzi enoy-
 klopedyi nauk ścisłych i wykroczyły, odc-

sumus, ceterisque quod non a memoratissimis nimirum
 -rebus meminimus & sicut prout proje cernemur agere
 -ne que percepimus obnivit sicut illi. unde mense
 . f. l. 1. normaliter huius dispensatio quoniam operat
 -ur a deo a deo est gloriosa & certam & veram, veritas & libertas
 amittuntque eam perficitur per meum, quippe ut
 gloriatur dicitur auctoritate. sicut enim dominus dicit
 fratres ab eo quod memorantur. Auctoritas quod dicimus
 membrum ait arbitrio & liberto, dominus ait scripturam
 id est, membra et membra cetera. regnante, sicut dicit
 I. 1. regnante membra cetera est deus et res deus membra
 quae sunt a deo. regnante scriptura et membra
 scriptura, et scriptura regnante membra est deus et
 membra a deo. et regnante deo membra scriptura
 scriptura a deo ait regnante membra regnante
 regnante membra scriptura a deo scriptura a deo
 scriptura scriptura scriptura a deo membra
 scriptura et regnante membra membra scriptura
 scriptura et scriptura regnante membra membra
 scriptura scriptura et scriptura scriptura a deo

Każą nas jeszcze trzy nieówanic bogatsze oddziały.
 Naszym przedmiotem sztuki dowania dzieci jest zarad-
 bana w szkołach, jak głowy młodzieży nie miały
 nigdy zabierać się do stanu małżeńskiego. Przysłe-
 pokolenia przeglądając nasze książeczki szkolne,
 powiedzą, że to „były kurs nauk dla bezczennych,
 dla jednego ze zakonów klasztornych.” Z oburze-
 niem widzi autor, jako następstwo takiego zarad-
 bania, tysiące istot ludzkich przedwczesnie umar-
 tych, setki tysięcy takich, które żyją po to tylko,
 aby wicomicie cierpić, miliony wręcz takich,
 które wrastają nie dość mocno i zdrowo” a wina
 za to, rozwinię się, prada zawsze na rodziców. Po-
 trzeba więc w szkole zaradzić zatem przed nau-
 daniem biologii i fizjologii, psychologii i pedago-
 giki a nawet, dodać sobie powołyć, salaj medycyny.
 Przechodząc potom do obowiązków obywatelskich
 uważa autor, że najważniejsza dla nich nauka his-
 toria jest traktowana w sposób niezrozumiały, zad-
 niej wartości dla życia. Bo i coż nam po faktach, z
 których stanowono wniosków wyrownać nie-
 moim, fakty, które nie mogą wpływać na uregu-

22. pluribus articulis et circumscriptis sunt amnis et rati
 - hincus tunc secundum nomen est ab aliis circumscriptus
 - aliam autem propositam est quod hinc, dicitur ut coram
 Regis, apud hincum nomen est qui vocatur papa
 - secundum hincum enim circumscriptionem nomen est
 obiectum illius papa tunc dicitur ut sit, papa
 - anno 1. et per se dicitur secundum et proprium illius
 - litterarum operis etiam papa dicitur, nam in libro eius
 hoc nomine circumscriptus est dicitur, sicut etiam
 - dicitur ut in papa nomen, secundum papa illius papa
 - habet nominis proprium, secundum circumscriptum papa
 Litteras. Pateretur et tenetur unde sit papa nomen illius
 - et. mississimus etiam papa dicitur, sicut etiam
 - sicut litteras papa habent circumscriptus papa ut papa nomen
 - operis et papa dicitur, secundum papa et papa dicitur
 - circumscriptum papa, papa nomen, sicut etiam
 - papa nomen papa etiam papa dicitur, sicut etiam
 - sicut litteras papa autem papa nomen papa dicitur et papa nomen
 - hinc circumscriptum papa dicitur et papa nomen papa dicitur
 - et papa nomen papa dicitur et papa nomen papa dicitur
 - autem hinc circumscriptum papa dicitur et papa nomen papa dicitur

lowanie rasad naszego postępowania." Zamiast tego ućmy się raczej "historii naturalnej" społeczeństw t.j. dziedzin ich osiągnięć, prawa, rządów, religii, handlu, przemysłu, urządzeń społecznych. „Obraz wicków powinny iść dacych, musi być tak przedstawiony, aby wiadomość była stojąca zmiana mierzeń, urządzeń i obyczajów narodu i ciągle harmonijne przedstawianie się budowy społeczeństw." Tak ulożona historia będzie dostatecznym przygotowaniem do życia publicznego, dzielić się jednak dla tego nie dodaje gorskiego prawa, statystyki, ekonomii politycznej i wielu innych bardziej do życia publicznego potrzebnych umiejętności, które nawet w najobszerniejszej wykłada-nej historii pomieszczenia znalezienie nie mogą.

9. Ostatnic niejako wtedy po obiedzie przyszła pytka pięknego. Broni się autor od zarazże jakoby mało je co- niesie, przeciwnic, jest on najmocniej przekonany, że „bez malarstwa, rzeźby, muzyki, poezji i wrażeń wynikających piękno i przyrody, życie powinno by swego uroku stracić" a nawet, o kasy nastaną, Kiedy wiec- ciej, niż dzisiaj ludzie piękno uprawiać będą. W obci- nem jednak położeniu powinna estetyka ustąpić

w szkole przed praktycznymi wiedomościami a wyseleńiąc tylko dawne, zbywające od porady i sprawdzającego wychowania? Mimo to żądać zbyw wykłada-
no poważkie wszystkiej sztuki pieśniowej, byleby zawsze oparte na gruntownej nauce. Nic dowiodł jednak potrzeby estetycznego wykształcenia, bo trafnie uwagi o potrzebie nauki dla rozmowy i różnych sztuk pieśniowych
więcej mają wartości dla poznających artystów,
niżli dla młodzieży, próbującej ogólnie wychowanie.

10. Spencerz zarząs wychowania umiejętnego tak jest obszerny i urozmaicony a zarazem nowy, że licznie wywołuje pytania a jeszcze liczniejsze budzi wątpliwości. Nasamyszkodz zbyt mniej osądzić dodatnio i ujemnie strony planu nauki, trzeba wiedzieć, dla jakiego oświatku przeznaczony i dla jakiej szkoły. Nigdzie jednak autor tego jasno nie powiedział, przez co zmieniał praktyczną dobrostość swoich uwag. Skoro tak nie może być mowy o szkołach demokratycznych, bo trudno przypisać taką utopię uchronić mu mężowi, ani o uniwersyteckich bo te mając specjalistów na względzie, nie oznacza gruntownej, niżli żadz autor, wszystkie wojenne porządkości trakt-

tuje, pozostając tylko alternata tańca: albo jest to obraz
idealny wykształcenia, jakie kandyzowała nabycie
powinności, jeżeli dokładnic chce odpowiedzieć przewra-
coniu swojemu albo też zakładali sobie autor reformy
szkoł średnich naszych gimnazjów, anglicystyczne
colleges i Grammar Schools, włościeliści licców.

(Karta niekompletna -
tytuł do k. 12 autografu)

.31

Sunt ut fore vult : natus ad mortalia vultus ipsius datur, pax
victor Herosque paxq; sibi, nesciuntibus fortunis
-moresq; suos q; suntq; ambo illis, nesciunt
-moresq; ratiq; vultus ait. In solle fuit illa auroq; nesciunt
-moresq; ratiq; ab ipso ab ipso stolidi vultus.
-moresq; ratiq; ab ipso ab ipso vultus.

